

*Назаренко О.А., аспірант кафедри світового господарства
та міжнародної економічної інтеграції
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗРУШЕНЬ У ТОРГІВЛІ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА ОКРЕМИМИ КРАЇНАМИ СВІТУ В КОНТЕКСТІ НАБУТТЯ ЧИННОСТІ УГОД ПРО СТВОРЕННЯ ЗОН ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

Анотація. Синхронна ратифікація Верховною Радою України і Європейським Парламентом 16 вересня 2014 року Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стала знаковою подією для України та ЄС. Наразі перед Україною постали нові виклики в вигляді проведення відповідних реформ з метою реалізації Угоди про асоціацію. В свою чергу, надскладна економічна ситуація, яка склалася в Україні внаслідок агресії країни-сусіда, зумовила необхідність перегляду власної торговельної політики та визначення якісно нових партнерів в економічному співробітництві.

У статті розглянуто досвід Європейського Союзу з укладання угод про співробітництво в економічній сфері з окремими країнами світу. Також здійснено аналіз зрушення у торгівлі між ЄС та окремими країнами світу, враховуючи набуття чинності угод про створення зони вільної торгівлі. Визначено пріоритети подальшого розвитку торговельних відносин України з окремими країнами світу в контексті укладання ними угод про вільну торгівлю з ЄС.

Ключові слова: зона вільної торгівлі, Угода про асоціацію, Угода про економічне співробітництво.

Постановка проблеми. Наразі перед світовою торговельною системою постають все нові і нові виклики, які можуть в подальшому посилити розрив в економічному розвитку розвинутих країн та країн, що розвиваються, а також негативно впливати на торгівлю між усіма країнами світу. Зокрема, неможливість досягнення згоди та закінчення Дохійського раунду переговорів, намагання країн-членів БРІК «посунути» таких світових гравців, як США, ЄС та Японія, сприяли поглибленню тенденції створення нових інтеграційних об'єднань шляхом укладання угод про створення зон вільної торгівлі. Основним лідером серед країн щодо укладання вищезазначених угод залишається Європейський Союз. Враховуючи ратифікацію 16 вересня 2014 року Угоди про асоціацію між ЄС та Україною [1], існує необхідність визначення та ознайомлення з досвідом договірних відносин Європейського Союзу в економічній сфері з країнами світу з метою подальшого використання під час визначення пріоритетів поглиблення торговельних відносин з країнами, які уклали угоди про вільну торгівлю з ЄС. Разом з тим, велика кількість укладених Європейським Союзом угод про асоціацію та зони вільної торгівлі з країнами світу створює певні труднощі щодо розуміння цілей проведення так званої політики ЄС «повного охоплення угодами країн світу».

Мета статті – проаналізувати наслідки укладання угод в економічній сфері між ЄС та країнами світу з метою визначення позитивних зрушень у взаємній торгівлі між ЄС та окремими країнами світу, в тому числі з Україною, в рамках укладання угод про асоціацію та зони вільної торгівлі, а також визначити пріоритети подальшого розвитку торговельних відносин України з окремими країнами світу в контексті укладання ними угод про вільну торгівлю з ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню особливостей та визначенню

наслідків для економік країн світу від укладання угод про вільну торгівлю з ЄС присвячені праці Європейської Комісії [3;5;6;7;8;11;12;13;14]. Вагомий вклад у розробку концепцій теорії економічної інтеграції, питань розвитку національних економік в умовах міжнародної економічної інтеграції та особливостей входження України в інтеграційні об'єднання внесли вітчизняні вчені І. Бураковський [2] та В. Чужиков [9]. У роботах науковців сформульовано концептуальні засади теорії інтеграції, розглянуто передумови й ефекти економічної інтеграції. Проте в цих працях ще недостатньо проаналізовано суттєві зміни в зовнішньоекономічній політиці ЄС, які зумовлені новими підходами створення наступної генерації зон вільної торгівлі на початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Європейський Союз є одним з найбільш потужних ринків світу, на який прагнуть отримати доступ багато країн. З огляду на стрімкий розвиток зовнішньої торгівлі країн ЄС для України доцільно також розглянути досвід ЄС з укладання угод з іншими країнами світу.

Європейський Союз свого часу уклав угоди про створення зон вільної торгівлі з більш ніж 50 країнами світу. Разом з тим, угоди між Європейським Союзом та країнами різних регіонів світу мають свої особливості [2].

Зовнішньоторговельна політика ЄС спрямована на всебічний розвиток економічних відносин з країнами світу та на їх повне охоплення за рахунок укладання угод про створення зон вільної торгівлі, угод про асоціацію або економічне партнерство всіх регіонів світу. Варто відзначити, що серед країн, з якими ЄС уклав угоди або ж лише проводить переговори, є ті, що займають далеко не перші позиції серед торговельних партнерів ЄС.

Інформація до Таблиці

Джерело: розраховано за даними Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [3].

* До наступних груп країн відносяться:

- країни Європейської асоціації вільної торгівлі – Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія;
- країни Західних Балкан – Боснія та Герцеговина, Сербія, Македонія, Албанія, Чорногорія;
- країни Центральної Америки – Коста-Ріка, Ель-Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Нікарагуа і Панама;
- Середземноморські країни – Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Марокко, Туніс, Палестинська автономія, Сирія;
- Рада співробітництва арабських держав Перської затоки – Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудівська Аравія, ОАЕ;
- країни МЕРКОСУР – Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай, Венесуела.

** До країн/груп країн, які мають Угоди про економічне партнерство з ЄС відносяться:

- Камерун;
- країни Карибського басейну – Антигуа і Барбуда, Багамські острови, Барбадос, Беліз, Домініка, Домініканська республіка, Гренада, Гаяна, Гаїті, Ямайка, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Сент-Вінсент і Гренадини, Суринам, Тринідад і Тобаго;
- країни Східноафриканського співтовариства – Бурунді, Кенія, Руанда, Танзанія, Уганда;
- країни Східної та Південної Африки – Коморські острови, Мадагаскар, Маврикій, Сейшельські острови, Зімбабве, Замбія;
- Папуа-Нова Гвінея;
- Фіджі;
- країни Співтовариства розвитку Півдня Африки – Ботсвана, Лесото, Намібія, Мозамбік, Свазіленд;
- Кот-д'Івуар;
- Гана.

Таблиця

Питома вага країн світу, з якими ЄС уклав та/або укладе в майбутньому Угоди про вільну торгівлю, у експорті/імпорті ЄС товарів (за період 2005-2013 рр.)

Країни	Експорт			Імпорт		
	Питома вага країни в експорті ЄС у 2013 р., %	Приріст за 2012-2013рр., %	Приріст за 2005-2013рр., %	Питома вага країни в імпорті ЄС у 2013 р., %	Приріст за 2012-2013рр., %	Приріст за 2005-2013рр., %
Мають укладені Угоди	34,9	7,1	75,6	28,5	-7,2	35,1
Країни Європейської асоціації вільної торгівлі *	12,9	19,5	80,2	11,2	- 10,8	37,5
Колумбія	0,3	6,0	137,0	0,5	- 10,6	135,7
Країни Західних Балкан *	1,3	0,8	127,7	0,8	17,4	209,4
Країни Центральної Америки*	0,3	4,2	49,1	0,4	- 22,1	54,7
Країни, які мають Угоди про економічне партнерство з ЄС**	1,2	0,0	73,4	1,5	4,8	40,7
Мексика	1,6	- 1,9	62,8	1,0	- 9,7	89,4
ПАР	1,4	- 4,3	36,1	0,9	- 24,2	- 10,2
Перу	0,2	0,1	220,7	0,3	- 15,0	117,7
Республіка Корея	2,3	5,7	97,4	2,1	- 5,7	3,6
Середземноморські країни*	5,4	1,2	61,1	4,3	- 1,7	37,9
Сінгапур	1,7	- 5,7	65,6	1,0	- 18,2	- 4,7
Туреччина	4,5	3,1	74,2	3,0	4,1	38,7
Україна	1,4	0,3	80,0	0,8	- 5,8	58,1
Чилі	0,5	9,0	136,1	0,5	- 7,2	10,3
Укладуть Угоди у майбутньому	34,7	0,5	38,6	28,5	- 6,3	26,5
Вірменія	0,0	5,6	71,3	0,0	- 4,9	- 49,1
В'єтнам	0,3	7,8	205,1	1,3	14,3	280,7
Грузія	0,1	- 1,8	197,2	0,0	14,7	142,4
Індія	2,1	- 6,9	68,8	2,2	- 1,7	92,6
Канада	1,8	0,7	36,0	1,6	- 9,9	53,9
Країни МЕРКОСУР *	3,3	0,0	141,7	2,8	- 13,1	33,1
Малайзія	0,8	- 1,6	61,9	1,1	- 5,2	20,2
Молдова	0,1	12,1	111,1	0,1	1,9	118,9
Рада співробітництва арабських держав Перської затоки *	5,5	13,6	87,3	3,4	- 7,1	50,7
США	16,6	- 1,7	14,8	11,6	- 5,1	23,1
Таїланд	0,9	1,4	90,0	1,0	0,4	29,9
Японія	3,1	- 2,8	23,5	3,4	- 12,8	- 24,1

Оскільки ЄС уклав велику кількість угод про асоціацію з іншими країнами і продовжує розширювати свою діяльність в зазначеному напрямку, проводячи так звану політику «повного охоплення угодами країн світу», українські товаровиробники після тимчасового застосування Угодою про асоціацію в частині положень щодо створення зони вільної торгівлі матимуть можливість отримати поглиблений доступ не лише на ринок ЄС, а й на ринки цих країн.

Враховуючи ратифікацію Верховною Радою України та Європейським Парламентом Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також прийняття постанови «Про Заяву Верховної Ради України «Про європейський вибір України» 16 вересня 2014 року, якою підтверджено суверенний вибір України на користь майбутнього членства в Європейському Союзі відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз [4], великий інтерес для України становлять угоди про асоціацію європейського типу, які передбачають подальше членство в ЄС. До них відносяться угоди, укладені між ЄС та Македонією (2004 р.), Албанією (2009 р.), Чорногорією (2010 р.). Саме ці країни є кандидатами на вступ до ЄС, а також традиційними торговельними партнерами ЄС. Разом з тим, між Боснією та Герцеговиною і ЄС, а також Сербією та ЄС, які також мають юридично закріплене право набуття членства в ЄС, укладено тимчасові угоди про торгівлю. Це пов'язано з декількома чинниками: по-перше, наразі ні Боснія та Герцеговина, ні Сербія не є членами СОТ, по-друге, ратифікація зазначених угод не є можливим в згаданих країнах у зв'язку з внутрішньодержавними процедурами.

Саме Європейський Союз для країн Західних Балкан є найбільшим торговельним партнером, на який припадає більше двох третин загального обсягу торгівлі регіону. В цілому частка регіону в загальній торгівлі ЄС склала 1% в 2013 році, проте частка окремих країн була дуже низькою: Сербія – 0,5%, Боснія і Герцеговина – 0,25%, Македонія – 0,15%, Албанія – 0,1 %, Чорногорія – 0% [5]. В свою чергу, частка України в загальній торгівлі ЄС становила 1,1 %, що свідчить про те, що Україна є більш стратегічним партнером для ЄС в економічному плані в порівнянні з країнами Західних Балкан. У 2013 році основними статтями імпорту ЄС з країн Західних Балкан були машини і транспортне обладнання (24,1%), промислові товари, що класифікуються головним чином як матеріали (21,1%), та інші промислові товари (20,3%). Основними статтями експорту ЄС до країн Західних Балкан були в основному машини і транспортне обладнання (26,9%), промислові товари, що класифікуються головним чином як матеріали (22,3%), продукція хімічної промисловості (15,2%) та мінеральне паливо (12,3%) [5].

Також Європейський Союз досить часто практикує надання автономних торговельних преференцій пріоритетним країнам в торговельному співробітництві. Країни Західних Балкан не стали виключенням. З 2005 року ЄС впровадив автономний торговельний режим з згаданими країнами (наразі термін дії преференцій продовжено до кінця 2015 року), який надає змогу експортувати товари до ЄС без стягнення митних зборів. Виключення з згаданого режиму становлять такі товари: вино, яловичина та деяка рибна продукція, експорт до ЄС яких здійснюється в рамках тарифних квот. Преференційний режим сприяв збільшенню експорту з країн Західних Балкан до ЄС. У 2013 році ЄС був найбільшим у регіоні торговельним партнером з імпорту (72,7%) та експорту (81,8%) країн Західних Балкан [5].

Таким чином, інтенсивна інтеграція країн Західних Балкан з ЄС сприяла не лише поліпшенню двосторонніх торговельних відносин, а й отриманню підтримки та довгострокових преференцій з боку ЄС в економічній сфері.

Особливої уваги заслуговують угоди про асоціацію, які були підписані 27 червня 2014 року з країнами-членами Східного партнерства: Україною, Грузією, Молдовою. Саме положення цих угод про асоціацію мають багато спільного. Наприклад, поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між ЄС та Грузією сприятиме негайній лібералізації торгівлі шляхом скасування всіх мит на імпорту товарів. В результаті імпортери ЄС зможуть заощадити 10,8 млн. євро на рік, а їх грузинські колеги – близько 84,2 млн. євро на рік на імпорту з ЄС. Грузинська сільськогосподарська продукція стане більш привабливою на ринку ЄС завдяки скасуванню імпортних мит ЄС приблизно на 5,7 млн. євро на основні види сільськогосподарської продукції та на 0,5 млн. євро на перероблену сільськогосподарську продукцію [6]. В свою чергу, для Молдови набуття чинності положень Угоди про асоціацію щодо поглибленої та

всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС сприятиме негайній лібералізації торгівлі шляхом скасування всіх мит на імпорту товарів. В результаті імпортери ЄС зможуть заощадити 64 млн. євро на рік, а молдовські підприємці – близько 83 млн. євро на рік на імпорту з ЄС. Молдовська сільськогосподарська продукція стане більш привабливою на ринку ЄС завдяки скасуванню імпорту мит ЄС приблизно на 43 млн. євро на основні види сільськогосподарської продукції та на 3 млн. євро на перероблену сільськогосподарську продукцію. Однак лібералізація є асиметричною на користь Молдови, яка для деяких продуктів буде поступово скасовувати мита протягом тривалішого перехідного періоду в порівнянні з ЄС [7]. В свою чергу для України набуття чинності положень Угоди про асоціацію в частині створення зони вільної торгівлі створить додаткові можливості для торгівлі шляхом зниження або скасування тарифів на імпорту товарів. Українські експортери зможуть заощадити 487 млн. євро щорічно. Також аналогічно до угоди з Молдовою, Україна матиме можливість скасування або зменшення тарифів на власну продукцію протягом довшого перехідного періоду в порівнянні з ЄС [8].

Враховуючи досвід країн Західних Балкан у економічній співпраці з ЄС, здається можливим передбачити позитивні зрушення у торгівлі між ЄС та країнами-членами Східного партнерства за умови продовження цими країнами політики зближення та інтеграції з Європейським Союзом.

Класичними угодами про вільну торгівлю є угоди, укладені між ЄС та Фарерськими островами, Норвегією, Ісландією, Швейцарією [9, с. 124]. По-перше, досвід цих країн в торговельно-му співробітництві з ЄС є дуже вагомим для України, враховуючи той факт, що 24 червня 2010 року була підписана в Рейк'явіку Угода про вільну торгівлю між державами-членами ЄАВТ і Україною.

Ця угода охоплює широке коло питань, у тому числі торгівлю товарами (промислова та перероблена сільськогосподарська продукція, риба та інші морські продукти), торгівлю послугами, інвестиції, захист прав інтелектуальної власності, державні закупівлі та положення про конкуренцію. Двосторонні угоди щодо сільськогосподарської продукції між окремими державами-членами ЄАВТ та Україною також є одним з механізмів створення зони вільної торгівлі між обома сторонами. Промислові товари, що виробляються в Україні, у тому числі риба та інші морські продукти, отримують безмитний доступ на ринки ЄАВТ з моменту набуття чинності Угоди. Для таких товарів, вироблених в ЄАВТ та імпортованих в Україну, більшість мит також будуть нульовими з дати набуття чинності Угоди, у той час як більшість інших будуть поступово скасовані протягом 10-річного перехідного періоду. Угода передбачає тарифні пільги на перероблену сільськогосподарську продукцію. Тарифні пільги по основним видам сільськогосподарської продукції визначені у двосторонніх угодах про сільськогосподарську продукцію, які є частиною механізмів створення зони вільної торгівлі між Сторонами. Угода містить положення щодо спрощення торгівлі та про санітарні і фітосанітарні заходи, технічні регламенти, державні торгові підприємства, субсидії, торговельний захист і виключення, згідно з відповідними угодами СОТ [10].

Торговельні відносини країн-членів ЄАВТ з ЄС мають дуже змістовне підґрунтя. Так, наприклад, ЄС на сьогодні є найбільш важливим торговельним партнером Ісландії, а також Норвегії, США, Бразилії, Китаю та Швейцарії. Економічні та торговельні відносини Ісландії з ЄС, в основному, регулюється в рамках ЄАВТ, що означає, що Ісландія юридично зобов'язана імплементувати національне законодавство до законодавства ЄС, яке регулює вільний рух товарів (за винятком сільськогосподарської продукції), осіб, послуг і капіталу [11]. Аналогічна ситуація склалася і відносинах Норвегії з ЄС та Швейцарії з ЄС. Також ЄАВТ передбачає подальшу лібералізацію торгівлі сільськогосподарською продукцією з ЄС.

Таким чином, посилення торговельних відносин між Україною, ЄС та ЄАВТ, враховуючи всі укладені угоди між ними, в майбутньому може призвести до полегшення доступу товарів та послуг на ринки сторін.

Варто зазначити, що особливій уваги заслуговує укладена Угода про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між ЄС та Республікою Корея. Ця угода стала першою з так званих «угод нового покоління» та набула чинності з 01.07.2011 р. Після набуття чинності зга-

даною угодою експорт деяких товарів ЄС до Республіки Корея був повністю лібералізований та збільшився на 32% (3 млрд. євро) в період з липня 2011 року по червень 2012 року в порівнянні з попереднім періодом. Разом з тим, експорт ЄС товарів, які підпадали під часткову лібералізацію, збільшився на 10% або 1,4 млрд. євро [12].

Також в цьому регіоні ЄС наразі має парафоровану з Сінгапуром угоду (20.09.2013р.), а також проводить переговори щодо укладання угод про ЗВТ з Індією (з 2007 р.), Малайзією (з 2010 р.), В'єтнамом (з 2012 р.), Японією (з 2013 р.), Таїландом (з 2013 р.).

Цікавим є досвід ЄС з укладання угод з країнами Південної та Північної Америки, а саме:

- Перу та Колумбією – Угода була підписана 26.06.2012р., тимчасове застосування положень Угоди відбувається з 01.03.2013р. для Перу та з 01.08.2013р. для Колумбії. Перевагами від укладання зазначеної угоди є відкриття ринків для вільного руху товарів, послуг, державних закупівель та інвестицій; значна економія на скасуванні імпорتنих мит в двосторонній торгівлі наприкінці перехідного періоду; створення кращих умов торгівлі для підприємств обох сторін через сприяння розвитку конкуренції, прозорості і прав інтелектуальної власності; розвиток інновацій, модернізація виробництва, спрощення процедур торгівлі та передачі технологій; заохочення щодо збереження високого рівня охорони праці та навколишнього середовища [13];

- Чилі – угода підписана 18.11.2002р., торгова частина угоди набула чинності з 01.02.2003р., в повному обсязі Угода набула чинності з 01.03.2005р. Угода про вільну торгівлю між ЄС і Чилі сприяла значному зростанню обсягів торгівлі товарами та послугами. В 2011 році двосторонній товарообіг зріс більш ніж удвічі в порівнянні з 2003 роком (з 7,7 млрд. євро у 2003 році до 18,6 млрд. євро в 2011 році). В рамках Угоди було створено двосторонні органи: Комітет асоціації та спеціальні комітети з метою оцінки торговельних показників і вироблення рекомендацій та рішень для подальшого поглиблення торгівлі між сторонами [14].

Створення аналогічних органів передбачається ст. 460-470 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, під час роботи яких вирішуватимуться питання двостороннього характеру, пов'язані з функціонуванням угоди [15]. Також варто зазначити, що створення відповідних органів є поширеною практикою після укладання згаданих угод, і ніякою мірою не означає передачу сторонами будь-яких наднаціональних повноважень цим органам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Звичайно, список укладених ЄС угод з іншими країнами світу не закінчується на тих країнах, які було окреслено в статті. Наприклад, ЄС не зупиняється в напрямку розвитку своїх економічних відносин, про що свідчить те, що 21 листопада 2013 року він розпочав офіційні переговори з Китайською Народною Республікою стосовно укладання Всеохоплюючої інвестиційної угоди. Майбутня угода покликана скасувати наявні бар'єри в доступі на ринок для інвестування та забезпечити високий рівень захисту інвесторів та інвестицій як на китайському, так і на європейському ринках.

Таким чином, стає цілком очевидним, що шляхом укладання угод про створення зон вільної торгівлі, про асоціацію, про економічне партнерство Європейський Союз прагне полегшити доступ, перш за все, товарів власного виробництва на ринки різних країн світу та закріпити власну позицію в міжнародній торгівлі.

Також проведений у статті аналіз свідчить про можливість для країн, які укладають угоди про вільну торгівлю з ЄС, не лише наростити обсяги двосторонньої торгівлі та отримати доступ до величезного внутрішнього ринку ЄС, який охоплює 28 країн, а й провести реформи, які сприятимуть покращенню стандартів життя в цих країнах. Таким чином, тимчасове застосування положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині створення зони вільної торгівлі сприяло б збільшенню двостороннього товарообігу. Тому правильність рішення стосовно можливого відкладення до кінця 2015 року застосування положень ЗВТ викликає сумніви та є неоднозначним.

І хоча саме Угода про асоціацію між Україною та ЄС надасть можливість Україні не тільки потрапити на внутрішній ринок ЄС, а й посилити присутність на міжнародному ринку, зважаючи на ту кількість угод, які ЄС уклав і в майбутньому укладе з країнами світу, Україні вже зараз необхідно задуматися над розширенням переліку країн, на які буде спрямовуватися її зовнішньоторговельна політика. Зважаючи на непрості відносини, які склалися з основ-

ним торговельним партнером України Росією, виникає необхідність конвергенції напрямів зовнішньоторговельної політики, враховуючи досвід ЄС.

Першим кроком до цього було укладання ще у 2010 році Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄАВТ. Це допомогло Україні під час проведення переговорів щодо угоди про асоціацію, а також сприяло розвитку двосторонніх відносин з країнами, які мають певний досвід співпраці з ЄС.

Вищесказане обумовлює необхідність для України у подальшому, перш за все, сприяти негайному початку тимчасового застосування торговельної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також набуття згаданої Угоди в повному обсязі після ратифікації її всіма державами-членами Європейського Союзу. Пріоритетами подальшого розвитку торговельних відносин України з іншими країнами світу можуть стати посилення більш тісних торговельних відносин з Боснією та Герцеговиною, Сербією, Македонією, Албанією, Чорногорією – країнами-кандидатами та потенційними кандидатами на вступ до ЄС, країнами-членами Східного партнерства: Грузією та Молдовою. Це надасть можливість в подальшому уникати ситуацій залежності від одного торговельного партнера, а також посилить власну позицію в міжнародній торгівлі.

Перспективою подальших досліджень з цього питання є розробка більш детальних рекомендацій щодо використання досвіду ЄС в укладанні угод про вільну торгівлю з урахуванням більш тісного співробітництва між ЄС та Україною в економічній сфері.

Список використаної літератури

1. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/97801.html>
2. Дослідження економічних передумов та можливих економічних наслідків для економіки України від створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС (послуги) / Гол. укладач І. Бураковський // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. – 17.06.2014. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua/ua/projects/?pid=2229>
3. EU trade in the world / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 17.06.2014. – Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_122532.pdf
4. Верховна Рада України прийняла Постанову «Про Заяву Верховної Ради України «Про європейський вибір України» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/97804.html>
5. Western Balkans / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/western-balkans/>
6. EU-Georgia Deep and Comprehensive Free-Trade Area. Reading guide [Електронний ресурс]. – 10.03.2014. – Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152195.pdf
7. EU-Republic of Moldova Deep and Comprehensive Free-Trade Area. Reading guide [Електронний ресурс]. – 10.03.2014. – Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152194.pdf
8. EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area Reading guide [Електронний ресурс]. – 10.03.2014. – Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152187.pdf
9. Європейська інтеграція: зб. кейсів : посіб. / За заг. ред. В. І. Чужикова; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2009. – 204 с.
10. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – 24.04.2013. – Режим доступу:

<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/chinni-dvostoronni-mijuryado/94620.html>

11. Iceland / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/iceland/>

12. South Korea / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>

13. Andean Community / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/andean-community/>

14. Chile / Офіційний сайт Директорату з питань торгівлі Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/chile/>

15. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / Урядовий портал [Електронний ресурс]. – 16.09.2014. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)

Nazarenko O.A., Postgraduate of World Economy and International Economic Integration Department; Ukrainian State University of Finance and International Trade

COMPARATIVE ANALYSIS OF CHANGES IN TRADE BETWEEN EU AND OTHER COUNTRIES REGARDING FREE TRADE AGREEMENTS TO ENTRY INTO FORCE

***Abstract.** Synchronous ratification by the Verkhovna Rada of Ukraine and the European Parliament September 16, 2014 the Association Agreement between Ukraine and the EU has become a landmark event for Ukraine and the EU. Currently, Ukraine faces new challenges in the form of appropriate reforms in order to implement the Agreement. In turn, the very complex economic situation prevailing in Ukraine due to the aggression of neighboring countries, has led to the need to review its own trade policies and the definition of new partners in economic cooperation.*

This article is dedicated to the analysis of the experience of the European Union in concluding the agreements about cooperation in the economic sphere with different countries regarding changes in trade between the EU and other countries, including the entry into force of the free trade agreements. The priorities of further trade development between Ukraine and other countries in the context of the conclusion of agreements on free trade with the EU has been considered.

***Keywords:** free trade zone, the Association Agreement, the Agreement on Economic Cooperation.*

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy ukhvalyla Zakon «Pro ratyfikatsiyu Uhody pro astsiatsiyu mizh Ukrainoyu, z odniyei storony, ta Yevropeyskym Soyuzom, Yevropeyskym Spivtovarystvom z atomnoi enerhii i ikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony» / Ofitsiyyny sait Verkhovnoi Rady Ukrainy [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/97801.html>

2. Doslidzhennya ekonomichnykh peredumov ta mozhlyvykh ekonomichnykh naslidkiv dlya ekonomiky Ukrainy vid stvorennya pohlyblenoї zony vilnoi torhivli mizh Ukrainoyu ta Yes (posluhy) / Hol. ukkladach I. Burakovskyy / Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsiy [Electronic resource]. – 17.06.2014. – Rezhym dostupu: <http://www.ier.com.ua/ua/projects/?pid=2229>

3. EU trade in the world / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 17.06.2014. – Rezhym dostupu: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_122532.pdf
4. Verkhovna Rada Ukrainy pryynyala Postanovu «Pro Zayavu Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro yevropeyskyy vybir Ukrainy» / Ofitsiynyy sait Verkhovnoi Rady Ukrainy [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/97804.html>
5. Western Balkans / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/western-balkans/>
6. EU-Georgia Deep and Comprehensive Free-Trade Area. Reading guide [Electronic resource]. – 10.03.2014. – Rezhym dostupu: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152195.pdf
7. EU-Republic of Moldova Deep and Comprehensive Free-Trade Area. Reading guide [Electronic resource]. – 10.03.2014. – Rezhym dostupu: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152194.pdf
8. EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area Reading guide [Electronic resource]. – 10.03.2014. Rezhym dostupu: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152187.pdf
9. Yevropeyska intehratsiya: zb. keysiv : posib. / Za zah. red. V. I. Chuzhykova; DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t im. V. Hetmana». – K.: KNTEU, 2009. – 204 s.
10. Uhoda pro vilnu torhivlyu mizh Ukrainoyu ta derzhavamy YEAVT / Ofitsiynyy sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Electronic resource]. – 24.04.2013. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/chinni-dvostoronni-mijuryado/94620.html>
11. Iceland / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/iceland/>
12. South Korea / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>
13. Andean Community / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/andean-community/>
14. Chile / Ofitsiynyy sait Dyrektoratu z pytan torhivli Yevropeyskoi Komisii [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/chile/>
15. Uhody pro astsiatsiyu mizh Ukrainoyu, z odniyei storony, ta Yevropeyskym Soyuzom, Yevropeyskym Spivtovaryystvom z atomnoi enerhii i ikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony / Uryadovyy portal [Electronic resource]. – 16.09.2014. – Rezhym dostupu: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_UkraineEU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_UkraineEU_Association_Agreement_(body).pdf)

*Назаренко О.А., аспірант кафедри мирового господарства
и международной экономической интеграции
Украинского государственного университета
финансов и международной торговли*

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СДВИГОВ В ТОРГОВЛЕ МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ И ОТДЕЛЬНЫМИ СТРАНАМИ МИРА В КОНТЕКСТЕ ВСТУПЛЕНИЯ В СИЛУ СОГЛАШЕНИЙ О СОЗДАНИИ ЗОН СВОБОДНОЙ ТОРГОВЛИ

Аннотация. Синхронная ратификация Верховной Радой Украины и Европейским парламентом 16 сентября 2014 года Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС стало знаковым событием для Украины и ЕС. Сейчас перед Украиной стоят новые вызовы в виде про-

ведения соответствующих реформ в целях реализации Соглашения об ассоциации. В свою очередь, сложнейшая экономическая ситуация, которая сложилась в Украине в результате агрессии страны-соседа, обусловила необходимость пересмотра собственной торговой политики и определения качественно новых партнеров в экономическом сотрудничестве.

В статье рассмотрен опыт Европейского Союза в заключении соглашений о сотрудничестве в экономической сфере с различными странами мира и Украиной. Проанализированы сдвиги в торговле между ЕС и отдельными странами мира, включая вступление в силу соглашений о создании зоны свободной торговли. Определены приоритеты в дальнейшем развитии торговых отношений Украины с отдельными странами мира в контексте заключения ими соглашений о свободной торговле с ЕС.

Ключевые слова: зона свободной торговли, Соглашение об ассоциации, Соглашение об экономическом сотрудничестве.